

Invasiva främmande arter

Nu kommer nya regler

Vad har mördarsniglar, jätteloka, jättebalsamin, kanadensiskt gullris, lupin, sjögull, amerikansk hummer och mårhund gemensamt? Jo, de anses vara invasiva, främmande arter i vår flora och fauna.

Text och bild: INGRID ÅKESSON

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden. En art är främmande när den har introducerats utanför sitt naturliga utbredningsområde och invasiv, om den har konstaterats orsaka negativa effekter på biologisk mångfald, nyttan för oss människor eller hot mot vår hälsa. För att kunna införa regler måste arterna först ha genomgått riskanalys och klassificeras som IAS (invasiva främmande arter).

Konventionen om biologisk mångfald

Alla länder som har undertecknat konventionen om biologisk mångfald från Rio 1992 har förbundit sig att införa lämpliga regler mot främmande arter som hotar ekosystem, livsmiljöer och arter. Sverige och EU har var för sig undertecknat konventionen.

Efter många års arbete, såväl internationellt som i Sverige, finns nu bestämmelser för hur vi ska förebygga eller minimera skador av IAS. Naturvårdsverket har haft huvudansvar för detta arbete och samarbetat med andra myndigheter. Sverige har väntat på gemensamma regler inom EU. De finns i EU:s förordning om förebyggande och hantering och spridning av invasiva främmande arter (nr 1143/2014).

EU-reglerna är generella och gäller alla invasiva främmande arter, växter och djur, på land och i vatten. Det återstår mycket arbete med detaljreglerna, innan vi får reda på vilka arter som ska föras in i lagstiftningen. Därför går det inte att redovisa hur detta kommer att beröra oss fritidsodlare.

FOR bevakar och lämnar synpunkter

Vi, fritidsodlarna inom FOR, har engagerat oss i frågan om de nya reglerna. Ännu är de övergripande och

inga enskilda arter är utpekade. Det arbetet kommer att pågå en lång tid framöver. EU-förordningen säger att allmänheten ska involveras i arbetet.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen lämnat förslag på hur dessa gemensamma regler ska införas i Sverige. Miljö- och energidepartementet har skickat ut en remiss med Naturvårdsverkets förslag, som FOR kommer att svara på under hösten. Vi ska bevaka kommande förslag på vilka arter som ska föras in i lagstiftningen och vilka krav som kommer att finnas i handlingsplaner för de olika arterna. Genom att lämna synpunkter i remissvar på lagförslag har FOR möjlighet att påverka samhällsfrågor som berör fritidsodlingen.

Målsättningen är att strängt reglera vissa utpekade invasiva främmande arter som har betydelse för hela EU. Medlemsstaterna och Kommissionen kommer

Jätteloka.

»För en invasiv främmande art av unionsbetydelse kommer det att vara förbjudet att föra in arten till EU och mellan medlemsstater, transportera den, släppa ut den på marknaden, sälja, byta, använda, odla, föda upp eller hålla, tillåta att den förökar sig eller släppa ut den i miljön.«

Jättebalsamin.

Kanadensiskt gullris.

Lupiner ska hålla sig innanför staketet.

Vresrosen sprider sig med rotskott.

Parkslide.

BILD: COLOURBOX

under hösten att föreslå arter som ska in i en förteckning över invasiva främmande arter, som har betydelse för hela EU, den s k unionslistan. Efter förhandlingar i Bryssel kommer Kommissionen att fatta beslut och därefter gäller stränga regler för arterna på listan. Ett förslag ska finnas senast den 2 januari 2016. För en invasiv främmande art av unionsbetydelse kommer det att vara förbudet att föra in arten till EU och mellan medlemsstater, transportera den, släppa ut den på marknaden, sälja, byta, använda, odla, föda upp eller hålla, tillåta att den förökar sig eller släppa ut den i miljön.

Förordningen kräver att alla listade arter ska genomgå en omfattande riskanalys, där man har konstaterat att de har negativa effekter på biologisk mångfald och nyttan för oss människor, inbegripet negativa effekter på inhemska arter, skyddade områden och hotade livsmiljöer samt på människors hälsa, säkerhet och ekonomi. Riskanalysen ska baseras på vetenskaplig kunskap.

Det finns möjlighet för enskilda EU-länder att besluta om listor över invasiva främmande arter som är viktiga för det egna landet. Därför förväntar vi oss förslag på en sådan lista från Naturvårdsverket.

Vad säger det nuvarande förslaget från Naturvårdsverket?

De viktigaste förslagen enligt Naturvårdsverket:

- Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten som ansvariga myndigheter.

- Ändringar i miljöbalken, bland annat införs straff som böter eller fängelse i högst två år, om någon bryter mot reglerna som gäller arterna på unionslistan.

- En svensk förordning för invasiva främmande arter.

Som nämnts finns inga detaljer som berör fritidsodlare i Naturvårdsverkets förslag. Jättelokan nämns dock. Den är den enda invasiva främmande växtart som är reglerad i dag. Statens Jordbruksverks föreskrifter om bekämpning av jättelokan (SJVFS 1998:31). Naturvårdsverket skriver att om den ska vara reglerad i fortsättningen, bör den överföras till den nya lagstiftningen.

Konsekvenser för fritidsodlare?

Naturvårdsverket har gjort en summarisk konsekvensanalys, där det framgår att det inte går att peka ut konsekvenser för berörda branscher förrän den EU-gemensamma listan finns. Enligt Naturvårdsverket kommer förslag på innehåll i listan att komma under hösten och skickas ut på remiss till berörda. Enligt tidigare diskussioner kommer det i första hand att röra sig om vattenlevande arter samt sällskapsdjur.

I våra trädgårdsdammar kan det finnas vissa djurarter, som kan bli invasiva om de släpps ut i naturen. Om de kommer att bli reglerade efter riskanalys återstår att se.

Fritidsodlarna berörs närmast av invasiva växter och sådana finns det gott om. Många av dem har introducerats en gång som trädgårdsväxter såsom jätteloka, parkslide, vresros, jättebalsamin, amerikansk dunört, kanadensiskt gullris, lupin m fl. De flesta är redan både etablerade och välspredda och kommer därför inte att regleras i lagstiftningen.

Enligt Naturvårdsverket kan det eventuellt bli aktuellt med information och rekommendationer för att förhindra ytterligare spridning. Man betonar också att allmänheten kommer att involveras i arbetet med invasiva främmande arter. FOR stöder detta. Vi kan förhoppningsvis komma långt med information och rekommendationer, samt frivilliga insatser. Även trädgårdsälskaren värnar om naturen. 🌿

Ingrid Åkesson är ledamot av Riksförbundet Svensk Trädgårds styrelse och vår representant i FOR, Fritidsodlingens riksorganisations styrelse.

Aktuella dokument

Förslaget, som är ute på remiss: Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter: <http://www.regeringen.se/remisser/2015/07/remiss-av-underlag-for-genomforande-av-eu-forordning-om-invasiva-frammande-arter/>
 Handlingsplan, uppdatering 2014 av strategin för främmande arter från 2008: <http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2014/redov-ru-invasiva-frammande-arter-2014-12-18.pdf>

EU förordningen: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143&from=SV>